__AB__4*0038

Betänkande och Förslag
till sänkning af Trösjön samt afdikning och
odling af kärrmarker tillhörande
Norrhemninge, Söderhemninge och Ahlby byar
i Ummge socken, Stenninge by i Edsbro socken
Närdinghundra härad af Stockholms län
år 1864

Förening
ingången under sammanskåde angående sänkning af Trosjön samt afdikening af vattenskadade marker tillhörande byarne Skumminge och Nor Henninge år 1887.

Emellan undertecknade delegare i vattenskadade marker tillhörande Skumminge och Nor-Henninge byar i Ununge och Edsbro socknar, Nävdinghundra härad af Stockholms län är jemlikt föreskriften i dikningslagen följande föreningen ingången:

1:o Förbinda vi oss att tillsammans med sökanden till förrättningen vidtaga i föreningen samt med gemensamt arbete och kostnad enligt i 3:dje punkten intagna grunder utföra och fullborda upptagningen af såväl afloppsdiket från Trosjön och till nedre kvarn vid Nor-Henninge som ock afloppsdikena från Vagsjön, Skafkärren, Väkersv-kärren och öfriga i föreningen ingående kärrmarker och detta i full öfverensstämmelse med den af Landtmätaren ingenjör H. Mogneit upprättade plan och förslag.

— — — — — — — — —

— — — — — — — — —

8:o Till arbetsdirektion väljas 3 ledamöter och en suppleant af gräfningslaget, och hvilken direktion erhåller följande uppdrag:

a/ att hos Kongl. Maj:t göra underdånig ansökan om lånemedel till odlingslänsändamålen till så stort belopp, som erfordras

för arbetets utförande i enlighet med den
däröfver upprättade plånen,
b) att med Kongl. Maj:ts och Kronans upp
göra kontrakt om arbetets utförande inom
3 års tid från det är vårdnadt, då stakn
net utfallet, och hvarigenom delegarne f
binda sig att med det statslån, som
hållas, fullborda arbetet i enlighet med
den upprättade och fastställda plånen;
c) att upptaga och gottföra det statslån, som
till arbetet erhållas må derför bestämda
tider,
d) att vidtaga alla erforderliga förberedan
de åtgärder för företaget, hvaribland må
nämnas att å delegarnes vägnar lagl
gen förfara med de egare i den vatten
drånkta marken, som nu skall af
hvilka icke vilja i arbetet deltaga,
e) att till alla delar besörja om arbetets
utförande i enlighet med den derför upp
gjorda och fastställda plånen, derstädes an
skaffa nödiga redskap och materialier,
hålla erforderliga entreprenadauktioner för
arbetets öfverlåtande till den minstbjudan
de eller, om bättre anbud, utbjudas,
ma mot akord; att upptaga ett lån, så
högst Ett Tusen Kronor för förrättnings-
kostnadens bestridande samt arbetets fä
börjande, innan statslånet utfallet; att af-
delegarne utdebitera och uppbära sammin
gar för arbetets och underhållets bedrifvan
de samt det upptagna lånets inbetal-

ning; att öfver alla inkomster och utgifter
föra ordentliga räkenskaper; att till ledning
vid arbetets utförande och kontrollering anka-
ga Landtbruksingenieuren H. Magnél samt
slutligen tillse, det underhållet blefver be-
höriger handhaft.

— — — — — — — — —

— — — — — — — — —

II:o Till arbetsdirektion utvälja vi Herr Brukes-
förvaltare R. Norén på Schebo samt Jan
Olof Jansson i Nov-Henninge och Viktor
Esson i Skenninge, och till dennas suppleé-
ant Ind. Persson i Skenninge, och befull-
mägtigas de härmed till alla de uppdrag,
som enligt denna förening dem åligga.

— — — — — — — — —

— — — — — — — — —

Nov-Henninge den 29 September 1887.

För Schebo-Brukes Aktiebolag.
R. Norén
enl. fullmakt.

Egare till mantal Nordhenninge.
J. O. Jansson
egare af 1/3 mtl. N:o 2 Nov-Henninge.
J. O. Olsson
egare af 1/6 mtl. N:o 2
Nov-Henninge.
Viktor Esson
egare af 1/4 mtl. N:o 1.
Skenninge.

C. J. E. Carlsson
egare af 1/4 mtl. N:o 1
Nordhenninge.
Peter Olsson
egare af 1/4 mtl. N:o 1
Nov-Henninge.
Jan Petter Persson
egare af 1/6 mtl. N:o 2 Nov-Hen-
ninge.
Anders Persson
egare af 1/12 mtl. N:o 1 och 1/4 mtl.
N:o 2 i Skenninge.

Erik Mattsson
ägare af 1/4 mtl. N:r 1 Skenning

Lars Olsson
Lägenhetsinnehafvare.
Carl Ersson
Lägenhetsinnehafvare.

Alle jordegarne i vår närvaro ingått förestående förening och egenhändigt underskrifvit sina namn intygga

På Embetets vägnar

Henr. Magnéli

N. G. Olsson

J. P. Jansson

Rättelsen utdraget från originalhandlingen, intygas

ex officio

Henr. Magnéli

Tillhör den af Kongl. Majt. den 12 Oktober 1888 nådigst gillade ritningen. Stockholm den 21 November 1888

H Richert

A. L. Lindgren

Sedan undertecknad Landtbruksingeniör på dertill gjord begäran, erhållit Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Stockholms län förordnande att upprätta plan och förslag till sänkning af Trösjön samt afdikning och odling af samtliga marker tillhörande Norrkenninge, Söderkenninge och Ahlby byar i Vaxa socken samt Ö Kenninge i Edsbro socken, Närdingshundra härad af Stockholms län, blef denna förrättning påbörjad under September månad sistlidet år och i laga ordning afslutad den 27 Mars innevarande år. Och får jag häröfver resultatet af undersökningarne afgifva följande af plankarta, profritningar och synesprotokoll åtföljda betänkande och förslag.

Betänkande

Företagets läge vidd och beskaffenhet Det i frågavarande företaget tillhör, såsom närbelägda generalkarta närmare angifver, ett vattensystem, som har sin upprinnelse ur Lilla Närdesjön inom Edsbro socken, samt utfaller, efter att hafva bildat Trösjön, i sjön Närdingen vid egendomen Berga.

Utgefär i midten af dalbärkenet

ligger den cirka 40 hektar vidsträkt
Träsjön, hvars vattenyta under vårflod
till följd af afloppets bristfälliga beskaf
het 0,6 meter öfver medelvattenytan o
öfversvämmar vidsträckta omkring sjön
stränder liggande marker. En utvidg
och fördjupning af vattendraget från
Träsjön är derför af behofvet väl
kalladt, isynnerhet som detsamma
rinner i en mängd för vattnets från
fort hinderliga krökar och är grundt
ställvärkligt att afleda den under
tiden framrinnande vattenmängden,
ken tager sitt lopp öfver omkring lig
de marker och hindrar dess använ
dande för odling.

Den vidd, hvarmed sålunda fördränk
uttgör 158 hektar 86,7 ar eller 321 tunnla
26,2 kappland; af dessa upptagas 12,1 h
26,3 ar af kärrängar och vattensjuk ad
nyodlingar 15 h:ar 64,1 ar lägbärgda åke
samt 21 h:ar 99,3 ar af ängsslag.

Kärrängarne, hvilka äfven en del
dan varit uppodlade och använda
framalstring af säsäd och gräs, in
hälla en fjerdedel af bästa beskaffe
het, såsom bestående af från 0,3 t
1,5 meter djupa mylla och djupod
botten af dels lera och dels gytj
blandad lera och blifva derför ef
ändamålsenlig torrläggning förträ

Vattenafled-
ning

0 hektar vidsträckta
yta under vårflod
s kristfälliga beskaf
ndelvattenytan ov
ekta omkring sjön
varker. En utvidgn
vattendraget från
t behöfvet väl
som dettaamma
för vattnets från
och är grundt
la den under p
vattenmängden
ljer omkring ligg
v dras använ

lunda fördränk
efter 321 tunnlan
upptagas 12 h:a
vattenskadade
lägbändta åkra
bostar.
tim en del re
h använda t
och gräs, inn
Bästa beskaffen
af från 0,3 tim
h djupad på
h dels gyttje-
- derför efter
ning förträff

Vattnaftled-
ning

liga åkerfält, tjenliga att producera
såväl säd som fodervexter. I sitt
nuvarande af årliga öfversvämningar
skadade skick, lemna de ännu ej
uppodlade ängarne en ringa afkast-
ning af stark och sandra hvarandra nä-
rande grässlag och hvad myodlingarne
beträffar, hindras vårsådden ofta af
ända till jorddytan stående vatten
samlingar, som göra skördarne osäkra
och ringa gifvande.

Åkerjorden, som utgöres af låglän-
da fält, gränsande intill kärrmarkerna,
består af sand och lermylla på botten
af sand och lera samt är af god
beskaffenhet, ehuru i hög grad be-
svärad af grundvatten, och hvad
slutligen snosjorna beträffar, innehål-
la de ett ända till 2.0 meter mäktigt
lager mosstorf af mer eller mindre
förmultnad beskaffenhet och kunna
delvis redan nu med fördel an-
värdas till odling, men bör odlings-
arbetet endast i sommartorra och
med försigtighet bedrifvas.

Enligt de undersökningar, som
företagits rörande nederbördsområde,
framrinnande vattenmängd, affall,
jordens sättning m. fl. förhållanden,
som hafva inflytande på företagets
utförande, har framgått, att Trösjön
har att emottaga öfverflödsvattnet

fram att nederbördsområde af 990 h: ar; v
nederbörden, som inom området faller
vintermånaderna December till April, utg
under normala förhållanden 106,2 m. m.
samt att vårfloden vanligast inom
försiggår under 20 dygn. Den vattenmäng
som Träsjön afbördar under vårflod,
le således utgöra 0,61 kb. m. i sekunden,
borde kunna förväntas minst 5%, hvil
under vintern försvinna till följe af a
dunstning och snösmältning. Den verk
vattenmängden, som afloppskanalen Kn
mer att afleda från Träsjön, borde d
för kunna erhållas till 0,52 kub. m. i se
kunden eller 0,52 liter per hektar, hvilk
vattenmängd, småningom ökas genom
tillströmande vattensamlingar, så att d
blifver vid afloppskanalens utflöde vi
Ränka vägång 1,0 kub. m. i sekunden.

Vidare gifva undersökningarne vid
handen, att fallet från Träsjön och t
Ränka vägång, hvarest en nyligen uppta
gen och för vattnets afloppp tillräckligt
stor kanal möter, är 6,5 meter på en längd
sträckning af 4740 meter.

På grund häraf hafva dimensione
na för afloppskanalen blifvit sålunda
bestämda, att bottenbredden göres i af
loppskanalens nedre sträckning 1,8 meter
samt i den öfre 1,5 meter, sidolutningen
1:1,5 samt bottenlutningen från 0,6 till 1,6:1000,

Afledning

Odlingsm

…värde af 990 h: ar; at…
…r området faller …
…ber till Spirit, utgör …
…llvarden 106,2 m. ön.
…vanligast inom strä…
…m. Den vattenmängd …
…r under vårflod, sk…
…kb. m. i sekunden, o…
…vas minst 15%, hvilk…
…va till följe af af-
…ltning. Den verkli…
…loppskanalen från …
…Träsjön, lovade d…
…u 0,52 kub. m. i se-
…ber hektar, hvilka…
…m ökas genom
…ingar, så att den …
…alens utflöde vid …
…i sekunden.
…ikningarne vid …
…v Träsjön och tio…
…n avtagen uppta-
…lopp tillräckligt …
…ter på en längd…

…pva dimensioner-…
…blifvit sålunda …
…den göres i af-…
…ärkning 1.8 meter …
…, sidolutningen …
…dräm 0,6: tio 1,6: 1000,

Afdikning

hvarigenom den blir mäktig, att enligt Gangnillet 6 Rutter's formel för vattenhastighet med ett vattendjup, varierande efter fältets storlek från 0,5 till 0,6 meter, afbinda den framrinnande vårfloden, och då kanalens djup på intet ställe understiger 1.2 meter, äfven tillvägabringa att sänka vattenytan såväl i Träsjön, som inom de vattenskadade markerna till det djup som erfordras för kulturväxternas utveckling.

Som de vattenskadade markerna utbreda sig i flere smala dalgångar, dels omkring sjöns stränder och dels längs afloppskanalen, hafva särskilda afloppsdiken blifvit utlagda inom hvarje dalgång, hvilkas riktning finnes på planskartan utmärkta med blå, numrerade linier. Några vidare större öppna diken, än de nu angifna, erfordras icke för vattenytans sänkning inom kärrmarkernas utan kan den nederbörd, som samlas på ytan eller såsom grundvatten nedtränger i alven, bortledas med mindre öppna tegdiken eller genom täckdiken. Såsom fyllnadsmaterial till de senare kan med fördel användas på dy- och mossjorden stänger af asp och furu.

Odlingsmetod. I alla de fält, som tillföras varit odlade, bör ingen jordberedning ske, utan marken upparbetas genom djupplöj-

ning.

Deremot kan utan skada för jordens framtida bördighet odlingsarbetet verkställas å alla de kärrängar, hvarest gräsvegetationen består af segt starrgräs och dylikt, lagret innehåller en mäktighet af 0,5 meter eller deröfver, äfvensom å sanka liga mossmarker medelst harkning och bränning af den upphackade torfven.

Jordbränningen bör dock icke förnyas utan endast tillämpas vid fältens första uppodling. Kostnaden för kärrängarnas uppodling är beräknad till 100 kr. pr hektar samt för mossarne till 150 kr på lika stor vidd, då deremot de redan odlade markernas omläggning och förbättring är beräknad till 50 kronor pr hektar.

Kostnad och tidsåtgång

Framtida Skötsel

Sedan den torrlagda jorden genomgått erforderlig bearbetning förvandlats till god tad mylla och 2 à 3 hafrsskördar tagits under odlingsarbetet, bör största omsorg nedläggas för bibehållande af goda vallgifvariga gräsvallar. För detta ändamål gödes företrädesvis med stallgödsel, som med konstgödningsämnen. Kalisalter och fosfatgödsel böra företrädesvis användas för dylik mossjorden. Vill man begagna Thomasslaggmjöl och kainit torde 250 à 350 kilogram vara tillräckligt per hektar, om iaktages därvid, att tidigt före sådden

la för jordens
gs arbetet verk-
ar, hvarest gräs-
rat och dyjords-
äktighet af 0,5
ensam i samt-
harkning och
rkade Starpen-
ck icke förnyas,
id fältens första
ör Kårvångarnes
tta 100 kr. pr. hek-
u 150 kr. på lika
redan odlade
h förbättring är
hektar.
rden genom
dlats tio gödar-
skördar tagits
första omsorg
af goda och
För detta ända-
l såväl vanlig
med konstgjorda
er och fosfater
as på dy och
vgagna Thomas-
de 250 à 350 kilo-
r hektar, men
ne sädden ut-

Kostnad och vinst

strö och nedplöja dessa gödningsämnen, till och med redan föregående höst. Äfven spridning af kalk, grus, lera och förnätvädesvols mygel är ett godt medel att höja dy- och mossjordens bördighet och framkalla rika skördar af såväl säd som rotfrukter och foderväxter. Der fälten innehålla den storlek, att de kunna indelas i cirkulationsbruka, är 8-årig växtföljd med 3-åriga gräsvallar att rekommendera.

Enligt bifogda kostnadsförslag är kostnaden för företaget sålunda beräknad:

För vattenafledningen och afdikningen kr: 21.100.00

" odling af 56 h:ar 4/5 av Kårvångar à 100 kr. 5.647.20

" do af 21 h:ar 99.3 ar mossjord à 150 kr. 3.298.95

" förbättring af 64 h:ar 79.1 ar nyodlingar à 50 kr. 3.239.55 12.185.70

Summa Kronor 33.285.70

hvilken summa fördelad på den förbättrade och upprodlade vidden 158 h:ar 86.7 ar, gör cirka 210 kronor pr hektar, en kostnad, som mästa anses ganska ringa, då man tager i betraktande, att jordens nuvarande värde icke i medeltal kan uppskattas till mera än 150 kr. pr hektar, men erhåller efter företagets utförande ett värde af i medeltal 450 kronor på sam-

ma vidd. Företaget kommer därför att medföra en vinst af cirka 14.374 kronor 40 öre, och är med anledning häraf följent af största uppmärksamhet och bör bringas till utförande.

Hinder från det allmännas sida Med undantag deraf, att vägra omnämnas vägar behöfva ombyggas, äfvensom att vattenytan i Trösjön kommer att sänkas 0,6 meter, förekommer intet sådant förhållande, som uppräknas i Kongl. Kungörelsen af den 31 December 1879, ity att hvarken flotled, farled eller led för fiskens gång finnes i vattendraget, ej heller begagnas vattnet för allmän vattenledning eller kommer ifrågavarande allmännyttigt ändamål att förhindras eller farlig öfversvämning att derigenom vållas.

Med statsmedel understödt dikningsföretag Inom Trösjöns vattenområde förekommer intet af dikningsföretag, som utförts med statsmedel, ej heller har plan till dylikt företag upprättats och till vederbörande myndighet blifvit inlemnad.

Arbetets utförande Enär tillräckligt fall förekommer vid gräfningen af Norrhemminge ege, att gräfningsarbetet äfven derstädes kan börjas utan hinder af vattenflöde, så föreslås, att företaget indelas i tvenne gräfningslag, hvaraf det nedre börjar vid rågången mot Ränka och fortsätter till

… derför att
… 14.374 kronor 40
… g häraf förfogent
… t och bör drim-

… att svägra mind-
… by- och gärds-
… åtgärd som att
… mer att sänkas
… sådant förhål-
… mgf. Kungörelsen
… att skäraken stolt
… diskens gång
… heller begagnas
… dning eller kom-
… ändamål att
… ersvämning att

… mråde förekom-
… företag, som ut-
… heller har plan
… ättats och tiu
… blifvit intaud-

… förekommer vid
… e egor, att gräf-
… ädes som börjas
… flöde
… mmar, så före-
… i tvenne gräf-
… börjar vid nä-
… fortsätter tiu

Norrhemmingen nedre bro, det öfre från nämnda älv och fortsätter till Trösjön.

Gräfningsarbetet utföres med noga iakttagande af de dimensioner, som profilritningarne utvisa vid hvarje af de nedslagna pålarne. Bottenbredden göres under hela nedre sträckningen från kanalens början vid Rånka rågång och till punkten XXXII inom Söderhemmingen egor 4,8 meter, hvarefter den blifver till Trösjön 1.5 meter; sidolutningen göres 1:1,5 och lemnas botten den lutning, som profilritningen angifver under de olika sträckningarne. Storleken å samtliga bidiken, som utfalla dels i Trösjön, samt dels i Hufvudkanalen, finnes närmare utsatt å den öfver hvarje dike upprättade profilritningen. För öfrigt iakttages, att dikesjorden ställes på minst 1.2 meters bestånd från dikenas kanter, samt lemnas såväl behöflig lutning att ej medrasa och skada dikenas bestånd, som ock behöfliga öppningar för att genomsläppa ytvattnet.

Till ledning och kontroll vid utförandet äro fixpunkter inhuggna i flere jordfasta stenar, hvilkas lägen på kartorna angifvits med svarta kors. Gräfningsarbetet bör ställas under ledning och kontroll af sakkunnig person.

Arbetsplan

Som jordegarne ämnra begära lånemedel till odlingsföretaget för vattenafledningen å odlingsområden för vattenafledningens utförande, men företaget är dock omfattande till följe af de vidsträckta odlingsarbeten, som med detsamma äro förenade och svårligen torde kunna medhinnas på mindre än 5 år, äfven om de sämre mossarne undantagas, hvilka erfordra längre odlingstid, har blifvit upprättad följande

Arbetsplan:

Första årets arbeten:

Upptagning af hela afloppskanalen från Träsjön —— 14.100.00

Andra årets arbeten

Upptagning af samtlige bidiken —— 7.000.00

Under följande 3ne år utföres odlingsarbetet å 56 h:ar 47,2 ar kärrängar —— 5.647.20

" å 21 h:ar 99 ar mossar 3.298.95

Odlingsarbetet å 64 h:ar 79 ar ny-odling — 3.999.55 12.185.70

Sämma Kronor 33.285.70

Stockholm i Februari 1868

Henr. Magnét

Fattenskeden - å afdelningarna. Dec. 1891.

91.

Berit

om verkställd afsyning å sträckning af Frötjon och Klagsjön samt dikning och odling af dessa mossar, tillhörande Norrhemming, Söderhemming och Ullby byar i Hemse socken å Gotland och Hemming by i Östra socken af Stockholms län.

Planen af Kongl. Maj:t fastställd den 12 October 1888.
Beviljadt understöd från 1888 års odlingsanslag, att i form af lån utgå med 21,100 kronor.
Kontraktet om arbetets utförande, å Kongl. Maj:ts och Kronans vägnar antaget den 26 Januari 1889.
Enligt kontraktet fastställd termin för arbetets fullbordande: den 1 September 1893.
Beräknad kostnad enligt den fastställda arbetsplanen tillhörande kostnadsförslag, utom odling - 21,100 kronor
med odling - 33285.70 "
Verkliga kostnaden intill denna dag, enligt mig förevisade, ej afslutade räkenskaper: 15,373,87 kronor.

Vid af undertecknad den 1:e denna verkställd besigtning af ofvanskrifna arbete har detsamma befunnits utfördt i öfverensstämmelse med gillad arbetsplan och kan arbetet, med undantag af odlingen, till godkännande förordas.

Ansökan om arbetets godkännande göres hos Kongl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, och bör därvid fogas detta besis, åtföljdt af fullständig utredning af räkenskaperna, utvisande arbetets verkliga kostnad.

Norrelje den 3 September 1891.

C. A. Ahnell
tjänstförrätt. distriktsingenjör.

Lösen: 1.50
Stämpel 0.50
Kr 2.-